

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій Мудрик

«09» вересня 2024 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Право екологічної безпеки України**
Освітньо-професійна програма **Право**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(и)	Лагойда Тетяна Володимирівна
Профайл викладача	http://new.khnu.km.ua/wp-signup.php?new=et
E-mail викладача(ів)	tanja.marple@gmail.com
Контактний телефон	097-9033672
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8781
Консультації	Очні: понеділок з 14-30 до 15-30 ауд. 4-322 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Таблиця 2 – Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
В	Д	4	7	4	120	51	34		17		69			+	

Анотація навчальної дисципліни

«Право екологічної безпеки України» є вибірковою дисципліною навчального плану циклу дисциплін професійної підготовки, яка сприяє формуванню здобувачів освіти як фахівців з права. Студенти отримують теоретичні знання, практичні навички і уміння у сфері права екологічної безпеки щодо зміст правового регулювання права екологічної безпеки, його базових критеріїв. Для цього ними аналізуються його джерела, визначаються права та обов'язки суб'єктів забезпечення екологічної безпеки, окреслюються правові засади та особливості правового регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя та щодо впливу певних негативних факторів.

Формат проведення дисципліни: лекції і практичні заняття. Студенти мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Навчальний курс включає самостійну роботу студентів.

Пререквізити – громадянське суспільство; теорія держави і права; земельне право України.

Кореквізити – міжнародний захист прав людини.

Мета дисципліни. Формування у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань в галузі права екологічної безпеки України, набуття практичних навичок щодо тлумачення та застосування норм антропоохоронного законодавства, підвищення рівня екологічної свідомості та культури здобувачів вищої освіти.

Завдання дисципліни: опанування здобувачами вищої освіти необхідними теоретичними положеннями з правового регулювання екологічної безпеки, засвоєння сутності та змісту відповідних правових категорій та інститутів; формування розуміння конкретного змісту норм чинного законодавства з питань забезпечення вимог екологічної безпеки, роз'яснень вищих судових інстанцій України, їх тлумачення і застосування при

вирішенні конкретних справ; оволодіння навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, еколого-правовою літературою та матеріалами судової практики.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен уміти аналізувати проблеми у сфері правового регулювання екологічної безпеки, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення; здійснювати порівняльний аналіз нормативно-правових актів у сфері забезпечення екологічної безпеки з іншими актами екологічного законодавства; знати систему та функції управління у сфері забезпечення екологічної безпеки; системно розуміти права і обов'язки суб'єктів забезпечення екологічної безпеки, правові форми, гарантії їх захисту та забезпечення виконання; характеризувати зміст та особливості правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, порядок і підстави її оголошення; розкривати особливості правового регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя; демонструвати розуміння особливостей юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план дисципліни

№ тижня	Тема лекцій*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1,2	Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки.	Теоретико-правова характеристика права екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	5	1-6; 9, 11, 13, 15
3	Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки.	Оцінка впливу на довкілля як гарантія екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6; 17, 19
4	Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій.	Забезпечення екологічної безпеки, захисту населення і територій за надзвичайних екологічних ситуацій.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
5	Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки.	Місце інформаційно екологічного забезпечення в системі екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6; 20, 21
6	Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки.	Дозвільна система як засіб забезпечення екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
7	Правові засади забезпечення екологічної безпеки населених пунктів, рекреаційних і лікувально-оздоровчих зон та територій.	-	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-6
8	Правове регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування в системі права екологічної безпеки.	Правове регулювання екологічного аудиту, екологічного страхування, екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
9	Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки.	Правове регулювання екологічного аудиту, екологічного страхування, екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6

		права екологічної безпеки.			
10	Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості.	Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості, на транспорті та у сільському господарстві.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття. Підготовка до захисту реферату 1.	4	1-6; 13
11	Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті.	Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості, на транспорті та у сільському господарстві.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
12	Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.	Правові засади забезпечення екологічної безпеки в промисловості, на транспорті та у сільському господарстві.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6; 8
13	Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки як складових екологічної безпеки.	Право громадян на екологічну безпеку. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки та безпеки у сфері поводження з відходами як складових екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
14	Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.	Право громадян на екологічну безпеку. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки та безпеки у сфері поводження з відходами як складових екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття. Підготовка до захисту реферату.	4	1-6; 12
15	Право громадян на екологічну безпеку.	Право громадян на екологічну безпеку. Правові засади забезпечення продовольчої, біологічної та генетичної безпеки та безпеки у сфері поводження з відходами як складових екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6; 14, 18, 22
16	Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.	Проблеми формування інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-6
17	Міжнародно-правовий аспект забезпечення екологічної безпеки.	-	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-7; 10, 16, 18
			Всього за 3-й семестр	69	

Примітка: * Лекції щотижня по дві години, семінарські заняття проводяться по дві години через тиждень.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, індивідуальне та інші домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. При виконанні індивідуального завдання з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати індивідуальне завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом розв'язання задач та перевірки індивідуального завдання. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усне опитування (обов'язковий мінімум оцінок – 5)	Індивідуальне завдання (ІЗ)	Підсумковий контрольний захід
ВК: 0,7	0,3	Залік за рейтингом

Оцінювання самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи полягає в підготовці аналітичної довідки. Вона має бути виконана машинописним способом 14 шрифтом з одинарним інтервалом загальним обсягом до 5 сторінок. Даний вид роботи не є чисто реферативним і окрім загальної інформації має містити (не менше 30 відсотків) аналіз практики застосування описаного з використанням статистичної інформації, прикладів з судової практики, діаграм, графіків, таблиць і т. ін.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

При отриманні негативної оцінки індивідуальне завдання слід перездати.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії
A	4,75–5,00	5 Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4 Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4 Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2 Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2 Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття та ознаки екологічної безпеки.
2. Юридична природа екологічної безпеки.
3. Принципи екологічної безпеки.
4. Критерії екологічної безпеки.
5. Екологічний ризик в системі права екологічної безпеки.
6. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки.
7. Загальні положення про оцінку впливу на навколишнє природне середовище як засобу забезпечення екологічної безпеки.
8. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.

9. Етапи оцінки впливу на довкілля.
10. Теоретико-правова характеристика інституту надзвичайних екологічних ситуацій.
11. Законодавство про надзвичайні екологічні ситуації.
12. Інституційно-функціональне забезпечення відносин, що виникають у зв'язку з надзвичайними екологічними ситуаціями.
13. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.
14. Поняття та юридична природа екологічного інформаційного забезпечення.
15. Форми екологічного інформаційного забезпечення.
16. Механізм екологічного інформаційного забезпечення.
17. Режими доступу до публічної інформації в сфері екологічної безпеки.
18. Юридична природа дозвільної системи в галузі екології.
19. Нормативне регулювання дозвільної системи в галузі екології.
20. Документи дозвільного характеру як засіб забезпечення екологічної безпеки.
21. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки при розміщенні і розвитку населених пунктів.
22. Законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та територій.
23. Зонування територій рекреаційного та лікувально-оздоровчого призначення як необхідна умова забезпечення їх екологічної безпеки.
24. Поняття та юридична природа екологічного аудиту і екологічного страхування та їх місце в системі права екологічної безпеки.
25. Правовий механізм регулювання екологічного аудиту та екологічного страхування у системі права екологічної безпеки, їх форми та види.
26. Проблеми практики застосування законодавства про екологічний аудит та екологічне страхування щодо забезпечення екологічної безпеки .
27. Поняття, юридична природа екологічної стандартизації,
28. нормування, сертифікації та їх місце системі права екологічної безпеки.
29. Правовий механізм регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації щодо забезпечення екологічної безпеки.
30. Проблеми практики застосування законодавства про екологічну стандартизацію, нормування та сертифікацію щодо забезпечення екологічної безпеки.
31. Поняття правового забезпечення екологічної безпеки в промисловості.
32. Організаційно-правові форми забезпечення екологічної безпеки в промисловості.
33. Правове забезпечення екологічної безпеки у процесі планування та проектування господарської діяльності.
34. Правове забезпечення екологічної безпеки на стадії експлуатації промислових об'єктів.
35. Юридична природа екологічної безпеки на транспорті.
36. Екологічний ризик як основний критерій правового забезпечення екологічної безпеки на транспорті.
37. Організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки на транспорті.
38. Правові засади забезпечення екологічної безпеки на транспорті
39. Поняття екологічної безпеки в сільському господарстві та правові засади її забезпечення.
40. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в процесі меліорації земель.
41. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами з метою забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.
42. Поняття, ознаки та критерії продовольчої, біологічної і генетичної безпеки за законодавством України, їх співвідношення з екологічною безпекою.
43. Правові засоби захисту права громадян на безпечність харчових продуктів (внутрішню екологічну безпеку).
44. Правові засади поводження з генетично-модифікованими організмами.
45. Особливості державного управління та регулювання в сфері
46. продовольчої, біологічної і генетичної безпеки.
47. Юридичне визначення та ознаки відходів як об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, їх розмежування з іншими суміжними поняттями.
48. Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Ліцензування операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.
49. Правове регулювання перевезення екологічно-небезпечних відходів.
50. Поняття та правове регулювання права громадян на екологічну безпеку.
51. Зміст права громадян на екологічну безпеку.
52. Критерії права громадян на екологічну безпеку.
53. Стан розвитку інституту юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
54. Характер, рівні та форми реалізації юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
55. Види юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
56. Механізм реалізації позитивної юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.
57. Поняття міжнародної екологічної безпеки.
58. Характеристика міжнародного права екологічної безпеки.
59. Джерела міжнародного права екологічної безпеки.
60. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві в сфері забезпечення екологічної безпеки.

Рекомендована література

Основна

1. Тетарчук І.В. Екологічне право: Особлива частина: повний акад. курс. К.: Центр учбової літератури, 2022. 230 с.
2. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М.В. Краснова, Ю.А. Краснова. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.
3. Екологічне право / за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2021. 552 с.
4. Екологічне право України : навчальний посібник / за ред. проф. І.І. Каракаша, д.ю.н. Т.Є. Харитонової, к.ю.н. А.І. Черемнової; вид. 1-е. Одеса : Гельветика, 2018. 408 с.
5. Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія. Київ: НУБіП України, 2017.- 589 с.
6. Краснова Ю.А. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні: монографія. Київ: Алерта, 2013. - 304 с.
7. Екологічне право: Особлива частина / за заг. ред. О.М. Шуміла. Харків: ХНУВС, 2017. 384 с.

Додаткова

8. Краснова Ю.А. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві України. Аграрне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Київ, 25 травня 2012 р.): зб. наук. пр. Київ: НУБіП України, 2012. С. 87–90.
9. Краснова Ю.А. Співвідношення права екологічної безпеки з іншими галузями права. Збірник матеріалів Першого зібрання фахівців споріднених кафедр з обговорення актуальних наукових проблем та методики викладання аграрного, земельного, екологічного та природо-ресурсного права у вищих навчальних закладах України (Одеса, 9–10 вересня 2016 р.). Одеса: Юрид. літ-ра, 2016. С. 137–140.
10. Краснова Ю.А. Правова конвергенція у сфері забезпечення екологічної безпеки водного транспорту України. Актуальні проблеми конвергенції екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу: матеріали Всеукр. наук.-практ. круглого столу (Дніпро, 28 жовтня 2016 р.); МОН України, НГУ; Євраз. асоц. правничих шкіл і правників. Дніпро: НГУ, 2016. С. 149–155.
11. Краснова Ю.А. Перспективи розвитку права екологічної безпеки в умовах глобалізації. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного, земельного й аграрного права в умовах євроінтеграції: матеріали круглого столу (Харків, 8 грудня 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 172–175.
12. Максименцева Н.О. Правове забезпечення поведінки з небезпечними відходами: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 19 с.
13. Євстігнєєв А.С. Право сталого природокористування – об'єктивна вимога сьогодення. Природоресурсне право в системі права України: історія, сьогодення, перспективи: зб. матер. круглого столу (м. Харків, 30-1 жовтня 2015 р.) / за заг. ред. М.В. Шульги. Харків: Оберіг, 2015. С. 62-65.
14. Грушкевич Т.В. До питання термінологічної визначеності назви права на екологічну безпеку. Актуальні проблеми юридичної науки. П'ятнадцяті осінні юридичні читання: зб. тез Міжнародної наук. конф. (м. Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 р.): у 2-х ч. Хмельницький: Хмельницький ун-т управління та права, 2016. Ч. 2. С. 17-19.
15. Фролов М.О. Правові аспекти екологічного ризику: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2001. 211 с.
16. Кравченко С.М. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища : підручник / під заг. ред. С.М. Кравченко, А.О. Андрусевич, Дж. Бонайн. – Львів : Видавн. центр ЛНУ, 2002. – 336 с.
17. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія «Манускрипт» — Львів, 2018. — 60 с.
18. Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (посібник) / Є. Алексєєва, О. Мелень-Забрамна, Д. Скрильніков, — Видавництво «Компанія «Манускрипт» — Львів, 2016. — 240 с.
19. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія «Манускрипт» — Львів, 2017. — 36 с.
20. Грушкевич Т.В. Конституційні засади екологічного інформаційного забезпечення. Вісник Донецького національного університету, Сер. В: Економіка і право. – Вип. 1. – 2011. – С. 604 – 608.
21. Грушкевич Т.В. Інформаційна безпека громадян як складова права на екологічну безпеку. Університетські наукові записки. – 2012. – №3 (43). – С. 279 - 286.
22. Грушкевич Т.В. Теоретико-правова характеристика права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право і суспільство. – 2015. – №4. – С. 136 - 143.

Викладач

Т.В.Лагойда

Гарант ОП

С.Й.Кравчук

Зав.кафедри

М.П.Вавринчук